

*** 4 بهمن در گذر تاریخ***** ورود سپاه روسیه به ایران در جریان جنگ جهانی اول (1293 ش) اشاره:**

هنوز مدتی از تاجگذاری احمدشاه قاجار نگذشته بود که جنگ جهانی اول آغاز شد. در این جنگ، دولت‌های روسیه، انگلستان و فرانسه با دولت‌های آلمان، اتریش، مجارستان و ایتالیا به نبرد برخاستند و پس از مدتی حکومت عثمانی نیز اتحاد خویش را با آلمان اعلام کرد و عملاً وارد جنگ گردید. طرفین جنگ تلاش زیادی به عمل آوردند تا در دولت ایران نفوذ کرده و آن را به نفع خویش وارد کارزار نمایند و از منطقه سوق‌الجیشی ایران، ضربه سهمگینی به دشمن خود وارد کنند. در این زمان، مستوفی‌الممالک، ریاست دولت را در اختیار داشت. وی گرچه بی‌طرفی ایران را در جنگ اعلام نمود، اما هیچ کدام از طرفین جنگ، اعتنایی به این امر نکرده و وارد خاک ایران شدند. انگلستان از جنوب و روسیه از شمال کشور متجاوزانه وارد ایران شدند و منطقه وسیعی را در اشغال خویش قرار دادند. روسیه پس از هجوم به ایران، به جنگ با نیروهای عثمانی که در آذربایجان به خاک ایران تجاوز کرده بودند پرداخت و هر دو اشغالگر به جان هم افتادند تا این‌که نیروهای امپراتوری عثمانی شکست خوردند. حاکمیت ایران در این زمان به ضعیف‌ترین درجه رسید و اوضاع سیاسی و اقتصادی کشور به شدت پریشان و بحران‌زده بود. اشغال قسمت شمالی ایران از سوی دولت تزار روس به مدت سه سال طول کشید. در نهایت در سال 1296 شمسی (1917 میلادی) انقلاب کمونیستی روسیه به وقوع پیوست و نیروهای روسی به دلیل اوضاع پریشان داخلی روسیه، شمال ایران را تخلیه کردند.

*** مسافرت «محمدرضا پهلوی» به قم در آستانه رفراندوم انقلاب سفید (1341 ش) اشاره:**

پس از ارتحال آیت‌الله بروجردی، محمدرضا پهلوی درصدد انجام برنامه‌های به اصطلاح اصلاحات برآمد. یکی از این برنامه‌ها اصول ششگانه شاه و ملت بود که با تبلیغات و سر و صدای فراوانی عنوان گردید و قرار شد در ششم بهمن 1341 ش به رفراندوم گذاشته شوند. از این رو شاه ظاهراً برای تقسیم املاک قم و باطناً برای قدرت‌نمایی، تصمیم به مسافرت به این شهر گرفت. بامداد روز سوم بهمن، شهر قم به یک پایگاه نظامی و امنیتی تبدیل گردید و عده‌ای از شهر تهران برای استقبال ظاهری از شاه، به قم آمده بودند. محمدرضا شاه که می‌خواست تکلیف خود را با روحانیون روشن سازد و به اصطلاح، نفوذ و قدرت خود را در شهر مذهبی قم به رخ حوزه علمیه بکشد، در چهارم بهمن سال 1341 به قم رفت، ولی چون حضور در مراسم استقبال از شاه توسط علما تحریم شده بود، به جز عده‌ای که از تهران آمده بودند و تعداد اندکی از مردم قم، کسی در سخنرانی شاه حاضر نشد. شاه از شدت خشم حتی وارد حرّم نشد و در سخنان خود روحانیت را ارتجاع سیاه خواند و آنان را خائن‌تر از حزب توده و کمونیست‌ها شمرد. او به زعم خود می‌خواست به جامعه روحانیت پاسخ دهد و آنان را تهدید و ارعاب نماید. این سخنان، صفوف مخالفان رژیم را فشرده‌تر کرد و اختلاف شاه و روحانیون را آشتی‌ناپذیر گردانید.

*** ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهوری پاکستان وارد تهران شد (1350 ش) * تعطیلی نماز جماعت و درس برخی از مدرسين حوزه مشهد (1356 ش) اشاره:**

آقایان سید عبدالکریم هاشمی نژاد، غلامرضا طبسی، علی فلسفی، جواد تهرانی، سید عبدالله شیرازی، محامی، صالحی، واعظی، رضازاده، دهشک، و سایر مدرسين حوزه، کلاس های درس خود را تعطیل کردند. همچنین آقایان مروارید، مدرسی، محامی، عبایی و فلسفی از برگزاری نماز جماعت خودداری نمودند.

*** ساواک خراسان در نامه ای به مدیریت کل اداره سوم، به تبعید آیت الله مشکینی و اقدامات ایشان در جهت تحریک طلاب در شهرستان کاشمر اشاره کرد (1356 ش) اشاره:**

پس از آن ضمن اشاره به تبعید آقای عبدالرحیم ربانی شیرازی به این شهرستان اعلام کرد که حضور این روحانیون متعصب مذهبی به مصلحت نیست و در پایان از این سازمان خواست تا نسبت به انتقال آقای ربانی به یکی از شهرهای سنی نشین و یا دور افتاده اقدام نماید

* بستن فرودگاه مهرآباد به دستور «بختیار» برای جلوگیری از ورود امام به ایران (1357ش)
اشاره:

وقتی که خبر بازگشت حضرت امام خمینی(ره) به کشور قوت گرفت، دولت بختیار، برای جلوگیری از ورود امام، به کلیه شرکت‌های هواپیمایی بین‌المللی اعلام کرد که به تهران پرواز نکنند. علاوه بر این به دستور بختیار، تعداد زیادی تانک و زره‌پوش در فرودگاه مهرآباد تهران مستقر شدند تا از ورود امام به میهن اسلامی جلوگیری نمایند. همچنین کلیه فرودگاه‌های کشور برای سه روز بسته اعلام شد و در نتیجه، نزدیکان امام اعلام کردند، به مناسبت بسته بودن فرودگاه‌ها، سفر امام به تهران، دو روز به تعویق افتاد. عکس‌العمل مردم در برابر این عمل بختیار به حدی شدید بود که دستور بختیار در ظرف چند روز لغو شد.

* ارایه لایحه عوام فریبانه انحلال ساواک توسط بختیار به مجلس در اوج انقلاب اسلامی (1357 ش)
اشاره:

بختیار که خود را مرغ طوفان و ناجی ایران معرفی می‌کرد و کوشید با تمهیدات ساده‌اندیشانه خود طوفان انقلاب اسلامی را متوقف کند بنابراین از یک سو با ارایه لایحه عوام فریبانه «انحلال ساواک» تلاش کرد توجه مردم را به خود جلب کند و از سوی دیگر وقتی از خبر بازگشت حضرت امام خمینی(ره) به کشور مطلع شد، سعی خود را برای عدم مراجعت حضرت امام(ره) به کشور به کار بست.

* درگذشت استاد «حسن هریسی» خوشنویس معاصر (1362 ش)
اشاره:

استاد حسن هریسی در سال 1282 ش در تبریز به دنیا آمد. از دوازده سالگی به مدرسه طالبیه آن شهر رفت و پس از فراگیری قرآن، گلستان سعدی، صرف، نحو، منطق و فقه و اصول، به خوشنویسی روی آورد و خط نستعلیق و نسخ را در محضر استادان شهر آموخت. استاد هریسی از 25 سالگی خدمات فرهنگی خود را به عنوان معلم خوشنویسی در مدارس تبریز آغاز کرد و از 1347 در خانه فرهنگ تبریز به آموزش خوشنویسی پرداخت. علاوه بر کتابچه‌ها و جزوات رسم‌الخط، از استاد هریسی کتابت سه نسخه قرآن، سه نسخه مفاتیح‌الجنان، منتهی‌الامال، معراج السعاده، صحیفه سجادیه و ده جلد نهج‌البلاغه به یادگار مانده است. وی علاوه بر خوشنویسی، طراحی سرفصل کتاب‌ها را نیز انجام می‌داد که صفحات اول کتابت قرآن، از آن نمونه است. استاد هریسی سرانجام در هشتاد سالگی بر اثر سکت مغزی در تبریز در گذشت.

* 13 ربیع الثانی در گذر تاریخ

* وفات «ابن هشام» مورخ شهیر عرب (218 ق)
اشاره:

ابومحمد عبدالملک بن هشام معروف به ابن هشام، مورخ نامی عرب در بصره در جنوب عراق به دنیا آمد و بیشتر ایام عمر خود را به مطالعه درباره‌ی زندگی پیامبر بزرگ اسلام حضرت محمد(ص) سپری کرد. او در علم نحو نیز عالمی برجسته بود و با شعر و ادب آشنایی داشت. اما شهرت اصلی ابن‌هشام به جهت تالیف کتاب السیره النبویه است که به نام وی سیره‌ی ابن‌هشام خوانده می‌شود. این کتاب از منابع مهم درباره‌ی زندگی حضرت محمد(ص) به شمار می‌رود.

* درگذشت «مُعزالدوله دیلمی» فرمانروای آل بویه (356 ق)
اشاره:

ابوالحسن احمد بن بویه، معروف به مُعزالدوله دیلمی یکی از سه برادر آل‌بویه بود که در سال 334 ق بغداد را فتح کرد و «المُستکفی» خلیفه‌ی عباسی را به اطاعت خود درآورد. مردم در دوره‌ی این خلیفه، وضع ناگواری داشتند و از طرف دستگاه حکومت، مورد تعدی و ستم قرار می‌گرفتند. ولی در زمان فرمانروایی بیست و دو ساله‌ی معزالدوله، این وضعیت بهبود یافت، زیرا او به امور فرهنگی و ادبی اهتمام داشت و زمینه را برای پرورش دانشمندان فراهم می‌ساخت. علاوه بر این، معارف و علوم اهل بیت پیامبر - علیهم السلام - در عصر معزالدوله، رواج یافت.

* درگذشت «ابوسعید بهادرخان» آخرین ایلخان مغول در ایران (736ق)
اشاره:

ابوسعید بهادرخان فرزند و جانشین الجایتو و آخرین فرمانروای ایلخانان مغول در ایران بود. ابوسعید در نوجوانی حکومت خراسان را به عهده گرفت و با کمک فرماندهان و یارانش، نواحی مازندران و بلخ را به قلمرو حکومت ایلخانان مغول افزود. او سرانجام در سال 716 ق در پی مرگ پدرش الجایتو، در سلطانیه واقع در شمال غرب ایران بر تخت سلطنت نشست و غیاث الدین محمد را که در اداره‌ی امور از تدبیر و شایستگی برخوردار بود به وزارت منصوب کرد. ابوسعید بهادرخان به اسلام علاقه نشان می‌داد و به علمای دین احترام می‌گذاشت. وی شاعران و نویسندگان را نیز گرامی می‌داشت و خود در سرودن شعر از ذوق قابل توجهی برخوردار بود. از این رو این دوران را می‌توان از دوره‌های رونق فرهنگ و ادب اسلام در ایران دانست. ابوسعید

در اواخر سال 735 جهت جنگی به آذربایجان رفت که به علت بیماری، در آن منطقه جان سپرد. با مرگ ابوسعید بهادرخان، دوره‌ی سلسله‌ی ایلخانان بزرگ مغول به پایان رسید. از آن پس، تخت ایلخانی، بازیچه‌ی دست امیرانی گردید که با یکدیگر در به دست آوردن قدرت، رقابت می‌کردند و هر کدام از ایشان، یکی از شاهزادگان مغول را برای اجرای مقاصد خویش، آلت دست خود کرده بود.

* 24 ژانویه در گذر تاریخ

*امضای معاهده «بردا» بین هلند و انگلیس (1667م)

* حفر اولین چاه نفت جهان در ایالت پنسیلوانیای امریکا (1859م)